

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal sub îngrijirea D-lui Revizor școlar
MARIAN SASU.

Abonament :

120 lei pe an pentru membrii corpului didactic.
Iar pentru comitetele școlare și partice. 150 lei.
Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar. — Aiud.

Inscripțiuni și reclame

se publică după tarf. — Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscrisurile nu se înapoiază.

Un număr 3 lei.

Școala primară.

E știut de toți, că noi Românii, în urma împrejurărilor vitreje în cari am trăit secole de-a rândul, suntem cu mult mai înapoiați în cultură decât o seamă dintre popoarele conlocuitoare. Datorită acestei culturi popoarele amintite ne și stăpânesc apoi pe multe ternuri cu toate, că noi Românii suntem poporul dominant al acestei țări. Și faptul acesta constituie nu numai o mare rușine, ci și o mare pagubă materială pentru neamul nostru.

Dela înfăptuirea idealului nostru național încoace se poartă o aprigă luptă culturală pentru câștigarea poziției ce ni-se cuvine în această țară. Planul acestei lupte în multe privințe e cam greșit. În dorul nostru de-a ajunge cât mai de grabă la ținta dorită am deschis până acuma cu treabă și fără treabă, în orașe, ba chiar și în sate, fel de fel de școli: *gimnazii, licee, școli civile, școli profesionale* etc. cărora le acordăm sume enorme direct din bugetul statului. Acestor școli li se fac mari inlesniri în toate privințele; profesorii lor au ore puține și relative sunt bine plătiți.

Cu un cuvânt la noi se cheltuie și se face foarte mult pentru învățământul secundar, profesional etc. pe când învățământul primar e neglijat de-a binelea. Și astăzi avem multe comune în cari lipsește școala primară,

ceeace n'ar trebui să fie așa la nici-o întâmplare. Ce ironie e deci, că se deschid mereu școli secundare, iar școlaele primare se lipsească cu duiumul.

Pentru susținerea școlaelor primare statul nu jertfește aproape nimic. Aceste școlae se susțin exclusiv de către comune. Cum să îngrijesc apoi în cele mai multe locuri comunele de școli, să ferească Dzeu. In majoritatea lor școlaele noastre primare de stat să sbat astăzi în mizerie și chin din cauza, că primăriile nu le pun la dispoziție sumele de lipsă. Ajutoarele se dau foarte târziu, așa că școlaele primare veșnic sunt lipsite: când au una, n-au alta și e vai și amar de ele. Ce se mai amintesc de munca cea încărcată a bieților învățători! Și mai ales ce să mai spun de salarul lor de mizerie...

In astfel de împrejurări școlaele primare nu-și pot îndeplini cum se cuvine chemarea lor. De aci urmează apoi tot răul. Dacă nu avem școlae primare bune atunci nici când nu ne putem făuri o cultură națională solidă și temeinică. Școala primară e baza pe care se ridică edificiul educației naționale; temelia fiind sănătoasă înseamnă un pas mare în învățământ. A zidi o clădire de sus în jos, dovedește puțină judecată. Și așa s-a lucrat până acuma la noi. Am protejat pe toate căile învățământul secundar și superior iar învățământul primar l'am desconsiderat aproape cu totul. „A desconsidera însă învățământul primar, înseamnă a nu fi nici bărbat de stat și a nu avea nici pricepere politico — socială.“ — spune pedagogul DV. W. Rein. Și are mare dreptate.

Din aceste considerațiuni trebuie deci ca conducătorii noștri să dea școlaelor primare toată atențiunea cuvenită, ajutându-o pe toate căile și cu toate mijloacele posibile pentruca aceasta insiluțiune să-și poată îndeplini cum să cade misiunea.

Sirius.

O școală primară

ocupată cu mișelia de către un director de școală de arte și meserii.
— Una sută treizeci copii, pămași fără local de școală, vagabondează pe străzile orașului. — Enorm scandal la începutul anului școlar.

Cine va ceti rândurile de mai sus se va întreba numai decât: unde s-au putut comite astfel de fapte barbare? În țara Zulu-Cafferilor ori în Camciatca? Nu, stimate cetitor. Aceste fapte, atribuite oamenilor din țările necivilisate, s-au comis aci la noi, în orașul *Aiud*, reședința provizorie a județului *Alba*. Iată acum cum s-au petrecut lucrurile:

În orașul *Aiud* avem trei localuri pentru trebuințele învățământului primar, și anume: un local de școală în Piața Regele Ferdinand cu 8 săli de clasă, *alt local de școală în str. Octavian Goga cu 3 săli de clasă* și al treilea local de școală în strada Ștefan cel Mare cu 2 săli de clasă. Toate localurile aceste sunt proprietatea orașului, dar dreptul de folosință e exclusiv al statului.

Până în anul 1924, când a intrat în vigoare noua lege a învățământului primar, cele trei localuri erau încâtva suficiente pentru lipsele și trebuințele învățământului nostru primar de stat din acest oraș. De atuncia însă încoace a început a se vedea și simți, că aceste localuri în scurt timp nu vor mai fi suficiente. Și aceasta s-a adevărit tocmai cu începutul acestui nou an școlar, când numărul total al copiilor înscriși la grădinile de copii și școalele primare se apropie de cifra 700.

În urma acestui număr mare de copii pentru anul școlar corente am fost constrânși să facem următoarea repartizare a școalelor și claselor: În localul din Piața Regele Ferdinand am instolat școala primară română de stat și două clase dela școala primară maghiară de stat; *în localul din strada Octavian Goga am instalat școala primară maghiară de stat și grădina de copii No. 2*, iar locuința din acest local e deținută, cu incuviințarea Inspectoratului și a Comitetului școlar, de subsemnatul; în localul școlar din strada Ștefan cel Mare am instalat grădina de copii No. 1. Cu aceste s-au ocupat toate sălile aflătoare în cele trei localuri, pentru ateliere nu ni-a mai rămas nici-o încăpere, aceste vor trebui instalate în alte localuri.

Toate localurile aceste școlare au fost reparate și curățite frumos pentru noul an școlar, care s'a început la data statorită de lege. Lecțiile au decurs normal în toate școalele până în ziua de 20 Septembrie a. c. când toate organele din localitate ale acestor școli, adică Revizoratul școlar, Direcțiunile școlare (română și maghiară) și Comitetul școlar au fost puse în curent prin Direcțiunea școlii de arte și meserii din localitate de ordinul No. 101852—1926

al On. Minister al Instrucțiunii, Direcțiunea Generală a învățământului profesional prin care se face cunoscut Primarului orașului Aiud, că Ministerul aprobă să se instaleze în localul școalei noastre primare din strada Oct. Goga No. 3 școala de arte și meserii din acest oraș.

Revizoratul școlar și celelalte organe de aci ale școalelor noastre primare au rămas consternate când au luat cunoștiință de ordinul ministerial pomenit mai sus. Toate organele aceste s-au întrebat — și asta pe drept cuvânt — cum s-a putut extrada acest ordin fără a fi ascultate și ele, și mai ales cum s-a putut extrada un ordin atât de păgubitor intereselor noastre culturale naționale din această localitate în majoritate streină, unde elementul nostru românesc în preponderanță e format din plugari și muncitori incuți, cari au lipsă în prima linie de *grădini de copii și școale primare bune* și numai după aceea de alte soiuri de școale.

La avizul direcțiunii școalei de arte și meserii, că își va instala școala sa în localul nostru din str. Oct. Goga, Revizoratul școlar răspunde energic, că absolut nu ia la cunoștiință așa ceva, motivând că ordinul ministerial respectiv s-a dat în necunoștiință deplină de cauză, ne fiind ascultată în aceasta chestiune nici opinia Revizoratului nici a Comitetului școlar, competentele organe ale școalei primare de aci. Revizoratul școlar în legătură cu aceste mai atrage serios atențiunea școalei de arte și meserii ca nu cumva să între în localul școalei primare respective până când chestia nu va fi rezolvată de către ambele părți interesate, incunjurându-se prin aceasta scandalul, care s-ar face de bună seamă prin evacuarea forțată a celor două clase primare și o grădină de copii.

În urma răspunsului energic și categoric al Revizoratului școlar, *Ernest Theodoru*, directorul școalei de meserii, aleargă la prefectura județului. În ziua de 21 l. c. e chemat la prefectură și subsemnatul. Aci convin cu dl prefect Dr. Ioan Cușuta, dl protopop ortodox Iosif Pop și directorul Theodoru. Imediat să intră în meritul chestiunii. Toți cei trei cer dela mine ca să evacuez localul școalei primare din strada Oct. Goga și să-l pun la dispoziția școalei de arte și meserii și asta — spuneau dâșii — potrivit ordinului ministerial suscitată. Eu am susținut cu tărie drepturile noastre la acest local școlar, clădit anume pentru grădină de copii. Am declarat categoric, că eu nu voiu mai ceda nici un local pentru alte învățământuri, căci și învățământul primar are lipsă de localuri, acest învățământ a cedat în orașul acesta până acuma două edificii bune și frumoase pentru învățământul secundar. Discuțiile noastre s-au sfârșit cu aceea, că la cererea mea mi s-a acordat un termen de 3 zile pentru a putea obține un oarecare răspuns la memoriul pe care îl va înainta Revizoratul și Comitetul școlar către On. Minister în București. Aceaste toate au avut loc în *ziua de 21 l. c. orele 1 d. a.*

Dar iată ce se întâmplă: *Încă în după amiaza zilei de 21 l. c. orele 3, când erau elevii în clasă, întră în curtea școlii noastre primare sus amintită un car încărcat cu mașini și unelte de ale școlii de arte și meserii, însoțit de măiestrul Blaga și elevii acestei școlii. Subsemnatul a protestat contra acestui procedeu și n-a lăsat să descarce carul, ci a cerut să vină directorul Theodoru. Venind acesta, subsemnatul i-a amintit de acordul dela prefectură, că adica în timp de 3 zile nu va face nici-un pas pentru instalarea școlii sale în localul școlii noastre primare. În temeiul acestui acord am cerut dela directorul Theodoru ca să se rentoarcă cu mașinile și să nu le instaleze aci până când nu vom primi și noi avizul Ministerului. Am chiar rugat în auzul tuturor ca să încunjure scandalul care se produce prin astfel de proceduri. Directorul Theodoru, lipsit de cel mai elementar bun simț și respect de lege, n-a dat ascultare vorbelor mele, ci a depositat mașinile și uneltele sale mai întâiu în curte apoi în coridorul școlii, declarând cinic publice, că el nu face alta decât execută ordinul Ministerului, Prefecturii și Primăriei orașului. Eu am protestat pentru ultima oră energic și cu acele am intrat în sălile de clasă unde decurgeau lecțiunile. Am notat numărul elevilor prezenți și am aflat la grădina de copii în aceea zi 65 elevi, iar la școala primară maghiară de stat 67 elevi; în total deei un număr de 132 elevi.*

La orele 4 d. a. elevii aceștia au părăsit școala, iar învățătorii au încuiat ușile, luând cheile cu sine. Aceste s'au indeplinit în văzul meu și al directorului Theodoru, care asemenea era în coridorul școlii dimpreună cu măestrii și elevii săi, cari stăteau acolo lângă uneltele pe cari le adusese.

După aceste eu am părăsit localul dimpreună cu învățătorii școlii noastre. Acolo au rămas însă directorul Theodoru. Eu cu directorul Ioan Kádár m'am dus la școala primară de stat din Piața Regele Ferdinand, unde convocasem pe membrii comitetului școlar la ședință pentru a discuta și a aduce decisiune în această chestiune importantă. Ajungând la școala sus menționată și aflând pe membrii în număr recerut imediat deschid ședința raportând de cele întâmplate până aci. Pe când terminasem cu raportul și cerusem ca membrii să se pronunțe asupra celor relatate, întră la ședință fiul meu Lucian Sasu, elev în cl. VIII. liceală, și ne comunică, că directorul Theodoru a deschis cu chei false ușile sălilor, a scos mobilierul școlii primare și l-a aruncat afară în ploaie, iar în săli a instalat mașinile și uneltele școlii de arte și meserii.

La auzul acestora membrii comitetului școlar rămân adânc consternați. Toți se întrebau îngroziți cum se pot comite astfel de fapte nelegiuite din partea unui om, care e pus în fruntea unei instituțiuni ca să propage vârtutea și cinstea și nici decât mârșevenia și fărădelegea. Doamne Dumnezeu, unde am ajuns

cu morala și exemplul cel bun pe cari trebuie să le insuflăm în inimile elevilor din școlaele noastre. Trupul acestacu atât e mai grav cu cât e comis de către un educator și omcare trebuie să respecte ordinile și legile acestei țări. Dar nu mai adaog nimic, căci imi creapă obrazul de rușine de acest caz penibil, care ne-a compromis cu totul înaintea lumii culte, care va rămânea uimită că se comit la noi astfel de vandalisme, ca și când am trăi în codrii Africei, ori am fi în stări cu totul anarchice.

Comitetul școlar în ședința respectivă în umanitate decide să trimită imediat din sânul său o delegație de trei inși, care să prezinte un memoriu la On. Minister, rugând să anuleze decizia No. 101852—1926, care s-a adus în necunoștiință deplină de cauză și care decizie e foarte păgubitoare intereselor culturale românești și intereselor superioare de stat din aceasta localitate, unde trebuie să avem o politică școlară foarte prudentă și bine determinată.

Delegația comitetului nostru școlar s'a prezentat înaintea On. Minister în ziua de 24 l. c. În urma raportului amănunțit și a celor întâmplate On. Minister cu ordinul No. 107069 dela 24 Septembrie 1926 revine irevocabil asupra deciziei No. 101852—1926 prin care se aprobase ca școala de arte și meserii din Aiud să se instăleze în localul școlael noastre primare din strada Octavian Goga. În sensul ordinului suscitât școala de meserii e îndrumată casă evacueze imediat localul școlael noastre primare în care va rămâne să funcționeze definitiv școala primară de stat No. 2 și grădina de copii No. 2. Subsemnatul e făcut responsabil de neexecutarea acestui ordin; în caz de lipsă sunt autorizat a recurge și la forța polițienească pentru executarea acestui ordin ministerial.

Dar acum urmează interesantul. Cu toate că prin ordinul sus citat se ordonă evacuarea școlael de arte și meserii din localul școlael noastre primare totuși lucrul acesta încă un nu-s'a putut duce îndeplinire fiindcă poliția deneagă concursul cerut de subsemnatul. S-a intervenit la prefectură, dar aci lipsind dl Prefect Dr. Cusuța, nu s-a putut obține nici-un rezultat.

Vom aștepta deci până se va rentoarce dl Prefect și-l vom ruga ca potrivit ordinului ministerial să ne restituie imediat localul nostru pe care l-a ridicat orașul exclusiv pentru grădina de copiii, iar școala de arte și meserii să fie plasată în localul primării din strada Unirii, pentrucă acest local a fost designat dela început pentru școala de arte și meserii, conform raportului înaintat la Minister de către mine și dl fost prefect Dr. C. Velican în anul 1924, când s-a deschis această școală.

Trebuie ca să fim reintegrați de urgență în drepturile noastre, puându-se capet scandalului enorm de a fi evacuați prin astfel de metode ne mai pomenite, lăsând fără de școală peste una sută treizeci copii de ai noștri.

Marian Sasu

Revizor școlar — președintele școlael primare
de stat — Aiud.

Partea oficială.

Toate ordinile și circularele, ce se vor publica în partea aceasta a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștientios de către cei vizați.

No. 2724/1926

Vă trimitem în copie ordinul ministerului Instrucțiuni No. 72107—1926 pentru luare la cunoștință și conformare :

Domnule Inspector-șef, Înalt prea sfinția Sa Arhiepiscop al Chișinăului ne aduce la cunoștință că a primit plângeri dela preoți cât și dela poporeni că la unele școli cu privilegiul diferitelor serbări școlare și populare, programele ce se execută sunt așa alcătuite, în cât jignesc biserica, clerul și sentimentul credincios al norodului.

În numărul acestor bucăți de producție cari adesea ori forțează pe țărani să iasă ostentativ din sala de serbare citează bucăți „Popa și țiganul”, „Biserica țiganilor”, Chisleagul lui Ștefan Nicolae” etc.

În vedere că astfel de bucăți recitate la o serbare școlară populară slăbește întru-cât sentimentul religios și de credință strămoșească, Ministerul vă roagă să puneți în vedere membrilor corpului didactic din regiunea DVoastră prin organele de care dispuneți, că sunt oprite bucățile ca cele arătate și altele, care ar jigni clerul și cultul religios.

No. 2659—1926.

În temeiul ordinului Onor. Minister Nr. 89667—1926 Vă facem cunoscut, că în conformitate cu art. 120 din legea învățământului primar și normal-primar și art. 230—223 din regulamentul de aplicare al aceleiaș legi, prin care se prevede că : învățătorii înaintați de gr. I., se numesc dintre învățătorii înaintați de gr. II., după un stagiul de 6 ani de funcționare cu acest titlu și în urma unei inspecții speciale.

Ministerul a dispus, ca până la 1 Aprilie, să se termine inspecțiile speciale, acelor ce solicită înaintarea la acest grad, ținându-se socoteală de prescripțiunile legii și să se întocmească tablouri, cari însoțite de rezultatul cercetării statelor personale și propunerile făcute la inspecția specială, să fie înaintate până cel mai târziu la 15 Aprilie, D-lor Inspectori Generali primari, spre a se da avizul în consiliu.

Atragem atenția că, școlerilor, cari au fost respinși la inspecția specială ca și consiliul de Inspectori Generali, nu li se mai admite o nouă inspecție. decât după un stagiul de 6 ani.

No. 2550—1926.

Intemeiați pe ordinul Nr. 76.035—1926, Vă facem cunoscut,

că Onor. Minister obligă, cu începerea anului școlar viitor, pe învățători și institutori a învăța pe copii, cântări liturgice alcătuite de D-l Kiriac, aprobate de I. P. S. Patriarhul Bisericii române.

No. 2543—1926.

În temeiul ordinului Nr. 89136—1926, Vă facem cunoscut, că Onor. Minister a aprobat, că în acele școli, unde necesitatea cere, să se aplice și noul program la clasele IV—VII primare.

No. 2615—1926.

În conformitate cu ordinul Inspectoratului No. 16368—1926 invităm pe dnii președinți ca în lunile Septembrie și Octombrie în ședințele cercurilor culturale să se consacre în ședința intimă un timp oarecare discuției privitoare la chipul cum să se aplice legea obligativității cu folos pentru școală și fără să se recurgă cu grabă la amenzile școlare.

ȘTIRI.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Avizăm pe domnii colegi, că am expediat azi tuturor chitanțele noului spor de pe lunile Iulie, August și Septembrie a. c.

Toți colegii învățători moralmente sunt îndatorați a procura manuale și rechizite școlare numai dela Cooperativa Învățătorilor — Aiud.